

Nr 64.

Ankom till riksdagens kansli den 9 april 1937 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tomt för biskopsgård i Skara jämte i ämnet väckta motioner.
(2:a avd.)

I en den 19 februari 1937 dagtecknad proposition, nr 143, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att medgiva att av den av folkskoleseminariet i Skara förut disponerade marken *dels* det enligt kungl. brevet den 9 mars 1934 i anledning av seminariets nedläggning därifrån avskilda området om cirka 6,200 kvadratmeter, å i ärendet företedd kopia av stadens tomtkarta betecknat med A, *dels ock* av den återstående, av småskoleseminariet i Skara nu disponerade marken ett område om cirka 1,270 kvadratmeter, å nämnda kartkopia betecknat med B, må upplåtas till tomt för biskopsgård i Skara, under förutsättning att ett belopp av 26,780 kronor, motsvarande den sålunda upplåtna tomtens uppskattade värde, avföres å biskopslöneregleringsfonden (kyrkofonden) och uppdebiteras å statens allmänna fastighetsfond för att vidare disponeras på av departementschefen i nämnda statsrådsprotokoll angivet sätt.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *F. Domö m. fl.* (I: 228) och den andra inom andra kammaren av herr andre vice talmannen *K. Magnusson* (II: 452), vari hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 143.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställning anförda skälen hänvisas till motionen II: 452.

Av propositionen inhämtas följande:

Fråga har uppkommit om förflyttning av biskopens i Skara stift bostad från biskopsbostället Brunsbo i Skånings-Åsaka socken till Skara stad, vilken fråga aktualiserats genom det ombyte av innehavare av biskopsämbetet i Skara stift, som inträffat genom domprosten i Göteborg *G. K. Ljunggrens*

den 8 februari 1935 skedda utnämning till biskop i nämnda stift. I en den 23 maj 1935 dagtecknad ansökning anhöll nämligen Ljunggren, att utredning i ämnet snarast måtte företagas samt att de åtgärder för bostadsfrågans ordnande, som utredningen kunde tänkas föranleda, måtte bringas till verkställighet.

I häröver den 18 juli 1935 avgivet yttrande anförde *domkapitlet i Skara* bland annat:

Brunsbo biskopsboställe vore beläget cirka 4 kilometer från Skara stad vid en väg, som cirka 2,5 kilometer från Skara utginge från stora landsvägen Skara-Skövde. Vägen vore av mindre god beskaffenhet och för biltrafik mindre lämplig. För gångtrafik samt trafik med hästfordon kunde enskild väg användas, varigenom vägvståndet mellan Brunsbo och Skara minskades med cirka 1 kilometer. Närmaste järnvägsstation vore Skara.

Den nuvarande biskopsbostadens belägenhet måste på grund av ovan angivna förhållanden medföra, att fullgörandet av de biskopen enligt arbetsordningen för domkapitlens expeditioner och stiftsnämndsinstruktionen åliggande ämbetsplikter i avsevärd grad försvårades, varjämte det för arbetet med domkapitlets och stiftsnämndens ärenden nödvändiga intimare samarbetet mellan biskopen och domkapitelsexpeditionen svåriligen kunde på samma sätt, som eljest skulle vara möjligt, upprätthållas. Även för biskopens övriga ämbetsgöromål måste biskopsbostadens belägenhet å Brunsbo medföra obestridliga olägenheter i form av tidspillan och besvär. Vidare försvårades och fördyrades kommunikationen mellan biskopen och prästerskapet samt övriga personer, som önskade sammanträffa med biskopen, genom bostadens nuvarande läge. Slutligen kunde framhållas, att biskopsbostadens plats för biskopen medförde ökade kostnader, då avståndet mellan Brunsbo och Skara nödvändiggjorde användandet av hästskjuts eller automobil. De av domkapitlet här påpekade missförhållandena komme att helt bortfalla, därest biskopsbostaden förlades till Skara. På grund av vad sålunda anförts ansåge domkapitlet, att med hänsyn till biskopen åliggande ämbetsverksamhet och vad därmed sammanhängde bostaden för biskopen borde förläggas till Skara.

Sedan Kungl. Maj:t uppdragit åt *byggnadsstyrelsen* att i samråd med biskopen och domkapitlet företaga den begärda utredningen, har byggnadsstyrelsen framlagt förslag i ämnet, vilket förslag, efter det *kammarkollegiet* och *statskontoret* gemensamt yttrat sig häröver, sedermera av byggnadsstyrelsen överarbetats. Jämväl *skolöverstyrelsen* har utlåtits sig i ärendet.

Det nu föreliggande förslaget avser uppförande av ny biskopsgård inom Skara stad å viss del av tomten till det till staden tidigare förlagda folkskoleseminariet.

1932 års riksdag bestämde, att nämnda seminarium skulle från och med början av läsåret 1932/1933 successivt nedläggas, varjämte riksdagen beslöt, att till Skara skulle förläggas ett dubbelt småskoleseminarium. Sedan i anledning härav utredning verkstälts rörande de åtgärder, som kunde böra vidtagas med avseende å trädgårdsanläggningen vid folkskoleseminariet, förordnade Kungl. Maj:t enligt brev den 9 mars 1934, att den del av seminarietomten, som låge väster om en å en av Emil Almqvist den 11 juni 1933

upprättad plan över seminarieträdgården i Skara med C. G. H. betecknad blå linje, skulle från och med den 1 januari 1935 avskiljas från seminarie-tomten, ävensom att det sålunda avskilda tomtområdet skulle från och med sistnämnda dag stå under byggnadsstyrelsens förvaltning och genom dess försorg utarrenderas.

Till tomt för biskopsgård avses det här ifrågavarande avskilda området jämte viss mindre del av den utav småskoleseminariet nu disponerade tomten.

Byggnadsstyrelsen har uppskattat kostnaderna för erforderliga om- och tillbyggnadsarbeten å den nuvarande biskopsgården Brunsbo jämte vissa behövliga arbeten å tomtområdet till 125,000 kronor. Härtill komme kostnader för breddning av den förbi Brunsbo ledande vägen.

Kostnaderna för uppförande av ny biskopsgård i Skara å den i sådant hänseende föreslagna delen av seminarietomten, vilken del omfattade omkring 8,000 kvadratmeter, hade av byggnadsstyrelsen ursprungligen beräknats till 230,000 kronor, vartill komme värdet av nämnda tomtedel, av styrelsen uppskattat till 23,000 kronor. Sedan kammarkollegiet och statskontoret i gemensamt utlåtande förklarat sig finna de beräknade kostnaderna för höga samt förslagsvis angivit 200,000 kronor såsom det belopp, vilket utgifterna för byggnadens uppförande jämte beräknat värde av tomten icke borde få överstiga, har byggnadsstyrelsen i samråd med Ljunggren genom vissa beskrifningar av byggnadsprogrammet begränsat byggnadskostnaderna till 177,000 kronor.

Beträffande användningen av den gamla manbyggnaden å Brunsbo har domkapitlet förordat, att Brunsbo för framtiden måtte överföras i biskopslöneregleringsfondens ägo för att genom stiftsnämndens i Skara försorg förvaltas och uthyras för lämpligt ändamål. Domkapitlet har i sådant hänseende ifrågasatt uthyrande av Brunsbo till Skara stifts ungdomsråd för att användas bland annat till lokaler för den kyrkliga fortsättningsskolan inom stiftet. Byggnadsstyrelsen har för sin del icke haft något att erinra mot att byggnaden disponerades på föreslaget sätt, då densamma icke lämpligen kunde tagas i anspråk för något statligt ändamål. Styrelsen ansåge, att kostnaderna för byggnadens iordningsställande för ändamålet kunde beräknas till 42,000 kronor.

Departementschefen har för egen del — efter att hava erinrat om de olika meningar, som framförts i avseende å omfattningen av tomten för den tillämnade biskopsgården i Skara — anfört:

»I fråga om plats för bostad åt biskopen i Skara stift ansluter jag mig helt till domkapitlets uppfattning, att en förflyttning från Brunsbo till Skara stad bör äga rum. Det synes uppenbart, att förläggningen till Brunsbo numera måste med hänsyn till biskopsämbetets utövande och domkapitels- och stiftsnämndsarbetet medföra avsevärda praktiska olägenheter. Härtill kommer, att ett bibehållande av bostaden å Brunsbo nödvändiggör avsevärda engångskostnader, bland annat för om- och tillbyggnad av den gamla mangårdsbyggnaden därstädes. Under sådana förhållanden synes mig tvekan icke kunna råda om lämpligheten av att i enlighet med det framkomna förslaget Brunsbo uppgives såsom bostad för biskopen i Skara stift och ny sådan bostad uppföres i Skara. Det ankommer på Kungl. Maj:t att fatta beslut härom, liksom ock rörande den framtida användningen av Brunsbo. Dessa frågor har jag för avsikt att främdeles ånyo anmäla för Kungl. Maj:t

till slutligt avgörande. En förutsättning för den avsedda förflyttningens genomförande är dock, att tomtfrågan i Skara först löses, och härtill kräves, såsom jag förut framhållit, riksdagens medverkan.

Den föreslagna tomtplatsen finner jag lämplig. Beträffande omfattningen av tomten för den blivande biskopsgården hava emellertid olika meningar gjort sig gällande. Lärarinnan i trädgårdsskötsel vid småskoleseminariet och seminariets rektor hava gjort invändningar mot byggnadsstyrelsens i ärendet framförda förslag. Emellertid hava skolöverstyrelsen och byggnadsstyrelsen sedermera enats om en kompromisslösning, enligt vilken gränsen för biskopsgårdens tomt mot seminarieområdet skulle flyttas cirka 10 meter åt väster, vilket innebär en avsevärd minskning av den mark, som skulle frångå seminariet. Då terrängförhållandena ej medgiva ytterligare minskning av tomten för biskopsbyggnaden, vill jag förorda, att området i fråga må upplåtas till tomt för biskopsgård i Skara med den avgränsning, detsamma enligt skolöverstyrelsens och byggnadsstyrelsens slutligen sammanstämmande mening borde erhålla. I enlighet härmed skulle biskopsgårdens tomt omfatta *dels* det genom kungl. brevet den 9 mars 1934 från den ursprungliga seminariemarken avskilda området om cirka 6,200 kvadratmeter, å den i ärendet företedda kopian av stadens tomtkarta betecknat med A, *dels ock* av den av småskoleseminariet nu disponerade marken ett område om cirka 1,270 kvadratmeter, å nämnda kartkopia betecknat med B.

Det ifrågavarande tomtområdets värde har av byggnadsstyrelsen uppskattats till 20,000 kronor, motsvarande bokföringsvärdet å statens allmänna fastighetsfond. Då emellertid vid den värdering av området, som verkstälts genom vederbörande ecklesiastiska organ, detsamma uppskattats till 26,780 kronor, lärer detta värde böra godtagas att avföras å biskopslöneregleringsfonden (kyrkofonden) och uppdebiteras å statens allmänna fastighetsfond. I enlighet med vad kammarkollegiet och statskontoret föreslagit torde av nämnda summa ett belopp av 20,000 kronor böra tillgodoföras riksstatsens inkomstitel såsom i anspråk tagna kapitalmedel och återstående 6,780 kronor redovisas bland fondens överskottsmedel.»

Utskottet.

Utskottet har övertygat sig om att den nuvarande biskopsbostaden i Brunsbo ej är i sitt nuvarande skick tjänlig för sitt ändamål. Kostnaderna för att nöjaktigt iståndsätta biskopsbostaden bliva så pass höga, att alternativet att förlägga bostaden till Skara synes både med hänsyn härtill och i betraktande av olägenheterna i övrigt av att bibehålla bostaden i Brunsbo vara att föredraga. Mot en upplåtelse för ändamålet på sätt Kungl. Maj:t föreslagit av den ovan angivna delen av den av folkskoleseminariet i Skara förut disponerade marken synes intet vara att erinra. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag bör ett belopp av 26,780 kronor, motsvarande den upplåtna markens uppskattade värde, avföras å biskopslöneregleringsfonden (kyrkofonden.) Detta belopp torde tills vidare böra i sin helhet redovisas å statens allmänna fastighetsfond. Utskottet, som alltså i huvudsak tillstyrker föreliggande förslag till den del, det kräver riksdagens medverkan, anser sig således böra avstyrka det motionsledes gjorda yrkandet. Utskottet kan emellertid icke underlåta att fästa uppmärksamheten på de även efter verkställda överarbetningar anmärkningsvärt höga byggnadskostnaderna och skulle för sin

del anse en ytterligare beskärning av kostnaderna vara erforderlig. Såsom av det ovanstående framgår, har Kungl. Maj:t, som äger att anvisa medel för ändamålet ur biskopslöneregleringsfonden (kyrkofonden), ännu icke fattat slutlig ståndpunkt i fråga om kostnaderna för det tillärnade byggnadsföretaget.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å herr Domös m. fl. och herr Magnussons i Skövde ovannämnda motioner (I:228 och II:452), medgiva, att av den av folkskoleseminariet i Skara förut disponerade marken *dels* det enligt kungl. brevet den 9 mars 1934 i anledning av seminariets nedläggning därifrån avskilda området om cirka 6,200 kvadratmeter, å i ärendet företedd kopia av stadens tomtkarta betecknat med A, *dels ock* av den återstående, av småskoleseminariet i Skara nu disponerade marken ett område om cirka 1,270 kvadratmeter, å nämnda kartkopia betecknat med B, må upplåtas till tomt för biskopsgård i Skara, under förutsättning att ett belopp av 26,780 kronor, motsvarande den sålunda upplåtna tomtens uppskattade värde, avföres å biskopslöneregleringsfonden (kyrkofonden) och tills vidare redovisas å statens allmänna fastighetsfond.

Stockholm den 9 april 1937.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Nilsson* i Gränebo, *Nilsson* i Malmö, *Svensson* i Kompersmåla, *Hansén*, *Borell*, *Bergström*, *Nilsson* i Landeryd, *Pauli*, *Nilsson* i Fredriksfält, *Larsson* i Varberg, *Bäcklund* och *Domö*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Magnusson* i Skövde, *Törnkvist*, *Persson* i Falla, *Andersson* i Höör, *Jonsson* i Eskilstuna, *Svensson*, *Andersson* i Prästbol, *Norling*, *Andersson* i Södergård, *Isacsson* och *Danielsson*.

Reservation

av herrar *Bergström, Johanson* i Faleberg, *Bäcklund, Domö* och *Magnusson* i Skövde, vilka ansett, att — enär en förflyttning av biskopsbostaden från Brunsbo till Skara skulle medföra ökade byggnadskostnader och bryta en värdefull tradition — utskottet bort hemställa,

att riksdagen må, med bifall till herr Domös m. fl. och herr Magnussons i Skövde motioner (I: 228 och II: 452), avslå Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition nr 143.
